ה: סוכה פרק ראשון סוכה

עין משפט נר מצוה

לד א מיי׳ פי״ד מהלכות מלכים הלכה ב:
לה ב מיי׳ פרק ע״ז מהלכות מומרים הלכה ז:

גליון הש״ס

גמ׳ שיעורין חציצין. עי׳ לקמן דף לד ע״ל רש״י ד״ה עמר:

רבינו חננאל

וכתיב אל (פני) הכפורת יהיו פני הכרובים, וגמירי דאין פני הכרובים פחותין משפח. יהישלמי מנא לן דלמעלה מעשרה רשות אחרת, ר׳ אבהו בשם ר׳ שמעון בן לקיש, ונועדתי לך שם, וכתיב אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם, מה דבור האמור להלן רשות אחרת אף דבור האמור כאן מעל הכפורת רשות אחרת. ואקשינן ממאי דחלל הסוכה בעינן עשרה טפחים זולתי הסככה, אימא עשרה טפחים בהדי סככה הן. ושנינן תנא מבית עולמים גמר לה, דכתיב והבית אשר בנה המלך שלמה וגו׳, ודברים פשוטין הן. נמצאו הכרובים על גבי הכפורת במשכן עומדים בשליש הבית שהוא כ׳ טפחים, (דילמ״) [דל מיניה] עשרה טפחים לארון וכפורת כדאמרינן, פשו להו עשרה, וכתיב והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם, נמצאו כנפי הכרובים למעלה מעשרה וקרי להו סככה, שמע מינה כי חללה עשרה זולתי הסככה. ואקשינן ממאי דכנפיהן למעלה מראשיהן היו פורשין, שנמצא החלל עשרה טפחים, דלמא בהדי רישיהו הוו קיימו ונמצאת הסככה (למעלה) מכלל עשרה. ושנינן מדכתיב פורשי כנפים למעלה, שמע מינה למעלה מראשיהן. הניחא לר׳ מאיר דתני במס׳ כלים בפרק י״ז כל האמות היו בבינונית, ומפורש (מהאמה) [שם כי האמה] של משה היתה קטנה, ואחרת היתה יתירה עליה חצי אצבע, ואחרת יתירה עליה חצי אצבע, ונמצאת האמה שהיא ששה טפחים וחצי אצבע היא הבינונית, שיש מחות הימנה חצי אצבע ואחרת יתירה עליה חצי אצבע. אלא לר׳ יהודה דפליג עליה דרי מאיר דאמר אמה של בנין ר׳ טפחים ושל כלים ה׳, נמצא ארון שבעה טפחים ומחצה, כי כלי הוא, וכפרת טפח הרי ז׳ וחצי, נשארו קומות הכרובים] י״א טפחים וחצי, ז) הנה צריכין להיות שיעורי י״א טפחים וחצי הסוכה. ושנינן לר׳ יהודה גמרא גמיר לה שיעור דסוכה י׳ טפחים, דאמר רב חייא בר אשי אמר רב, שיעורין, חציצין ומחיצות. הלכה למשה מסיני. מחיצות הא דאמרן שיעור מחיצות של סוכה עשרה טפחים הלכה למשה מסיני. הניחא לר׳ יהודה דצריך הלכה, אלא לר׳ מאיר מדאורייתא היא, כדאמרן ארון ט׳ טפחים וכפורת טפח הרי עשרה והכרובים סוככים על הכפורת. ושנינן לר׳ מאיר מדאורייתא נובה הדפנות, אתאי הלכתא לגבי אסיק מחיצתא, ולדרפן עקומה ד׳ אמות, ופחות מג׳ כלבוד דמי. ואקשינן שיעורין דאורייתא נינהו. דכתיב ארון חטה ושעורה. אמר ר׳ חנין כל הספוק הזה לשעורה נאמר. חטה דתנן בכנעים פרק י״ג מי שנכנס לבית המנוגע וכליו על כתפו וסנדליו וטבעותיו בידו. הוא והן טמאין מיד כו׳.

הלין דים מקום כרשם שרשוי להניח בו שני תפלין כדאמרינן כריש המולח תפילין (עירובין דף לה:) ואע״ג דגבי לין כתיב מלח ט) ומתרגמינן י) כין עינוהי ואמרינן פרק האומר (קידושין סו.) גבי יגאי המלך הקם להם בלין שבין עיניך ואלי כין עיניך משמע כמו כין עיניך דכתיב גבי תפלין שהכל בגובה של ראש ומיהו אינו ממיסב כל כך משום דתפלין יליף בסוף הקומץ רבה (ממחות דף לז:) בגזרה שוה שבין עיניך בגובה הראש מלא תשימו קרחה בראשם במקום שער ומ״מ אפילו היה לין על המלח ממש מ״מ היה לריך לקשור הלין והתפלין מאחורי ראשו והיו שניהם דומין שם את המלגפת והא דאמרינן בפרק ראשון דיומא (דף יב:) דבגדי כה״ג היה״כ כשרין לכהן הדיוט אע״ג דבגגדי לבן כתיב מלגפת בשאר בגדים לייבי חוץ מן המלגפת ומיהו בלשון גמ׳ משמע דקרי מלגפת להאיל דכהן הדיוט דאמרינן בפ׳ בראשונה (שם כה. ושם) גבי פיים שנוטל מלגפתו של אחד מהם ועוד קשה דלא היה לין ביום״כ בגגדי לבן ולמה קרי ליה מלגפת ומאי אעפ״כ היתה קטנה כמלגפת של כל השנה [ועי׳ תוספות עירובין לה: ד״ה מקום]: **תפשת** מרובה **לא תפשת**. יש מפרשים לפי שמדה מרובה אין לה סוף וכאן לי אפשר לומר כן דעל כרחיך לא אפשר לגמוד אלא מפנים שיכולין ליכנס במשכן וכן בפרק קמא דר״ה (דף ד: ושם) ובחגיגה (דף י.) גבי עלרת דיש לה תשלומין כל שבעה דליף מהג המלות ופריך וילף מהג הסוכות ומשני תפשת מרובה לא תפשת והתם יש לדבר סוף ועוד מוכח בהדיא בתורת כהנים דכתיב (ויקרא טו) כי יחוב זוב דמה ימים רבים ימים שנים יכול ימים הרבה אמר ר׳ עקיבא כל שמשמעו מועט ומשמעו מרובה תפשת מרובה לא תפשת תפשת מועט תפשת רבי יהודה בן בתירה אומר שתי מדות אחת מדה בלה ואחת מדה שאינה בלה מודדין במדה בלה ואין מודדין במדה שאינה בלה אמר רבי נחמיה וכי למה בא הכתוב לפחות או לגעול והלא לא בא לגעול אלא לפחות אם אתה אומר ימים עשרה או אינו אלא מאה או מאתים או אלף או ריבוא וכשאתה אומר ימים שנים פחתת וזהו פירושו של תפשת מרובה לאם אתה תופס את המועט אין מוליאין אותו מידך שהמועט בכלל המרובה אבל בא לתפוס המרובה אומר לך הבא ראיה ועול ורבי יהודה בן בתירה בא ללמוד ממנהג העולם שתופסין את המדה בלה ומניחין את המדה שאינה בלה אף כאן תופסין האשכון המועט שיש לו סוף ור׳ נחמיה בא ללמוד מדרך המקראות אלא בא לסמוס אלא לפרש ובכא גבי תשלומין לריכין כולן לטעמיה של רבי עקיבא: [ועי׳ תוספות יומא עב. ד״ה נעביד] **בשליש** הבית הן עומדין. דקומת הכרובים עשר אמות והבית שלשים אמות והא דכתיב (מלכים א ו) ולפני הדביר עשרים אמה אורך ועשרים אמה רוחב קומתו היינו משפת הכרובים ולמעלה כדאיתא בפ׳ המוכר פירות (כ״ב לט:) ולא כמו שפירש בקונטרס בפירוש מלכים (שם) דעליית בית קדשי הקדשים נמוכה משל היכל: [ועי׳ תוספות יומא נב. ד״ה ועשרים]

גפן

מחוזין בידו טבעותיו דומיא דסנדליו: **עמאין מיד**. כלא שהיה דכתיב (ויקרא יד) והבא אל הבית ונטמא וכולהו בא אל הבית קרינא בהו: היה

דבר יוכני תפשת מרובה לא תפשת תפשת מועט תפשת ואימא כאפי דציפרתא דזוטר טובא אמר רב אחא בר יעקב רב הונא פני פני גמר כתיב הכא אל פני הכפורת וכתיב התם [1]מאת פני יצחק אביו ונילף מפנים של מעלה דכתיב [2]כראות פני אלהים ותרצני תפשת מרובה לא תפשת תפשת מועט תפשת ונילף מכרוב דכתיב [3]אל הכפורת יהיו פני הכרובים אמר רב אחא בר יעקב גמירי אין פני כרובים פחותין מטפח ורב הונא נמי מהכא גמיר ומאי כרוב א״ר אבהו [6]כרביא שכן בבבל קורין לינוקא רביא א״ל [7]אביי אלא מעתה דכתיב [4]פני האחד פני הכרוב ופני השני פני אדם היינו כרוב היינו אדם אפי רברבי ואפי זוטרא וממאי דחללה עשרה בר מסככה אימא בהדי סככה אלא מבית עולמים גמר דכתיב [5]והבית אשר בנה המלך שלמה לה׳ ששים אמה ארכו ועשרים רחבו ושלשים אמה קומתו וכתיב [6]קומת הכרוב האחד עשר באמה וכן הכרוב השני ותניא מה מצינו בבית עולמים כרובים בשליש הבית הן עומדין משכן נמי כרובים בשליש הבית הן עומדין משכן כמה הוי עשר אמות דכתיב [7]עשר אמות אורך הקרש כמה הוי להו שיתין פושכי תלתיה כמה הוי עשרים פושכי דל עשרה דארון וכפורת פשו להו עשרה וכתיב [3]והיו הכריבים פורשי כנפים למעלה סוכבים בכנפיהם על הכפורת קרייה רחמנא סככה למעלה מעשרה ממאי דגדפינהו עילוי רישיהו קיימי דלמא להדי רישייהו קיימי אמר רב אחא בר יעקב למעלה כתיב ואימא דמידלי טובא מי כתיב למעלה למעלה הניחא [8]לר׳ מאיר דאמר כל האמות היו בינוניות אלא לר׳ יהודה דאמר אמה של בנין ששה טפחים ושל כלים חמשה מאי איכא למימר ארון וכפורת כמה הוי להו תמניא ופלגא פשו להו חד סרי ופלגא אימא סוכה עד דהויא חד סרי ופלגא אלא לרבי יהודה הלכתא גמירי לה דאמר ר׳ חייא בר אשי אמר רב [9]שיעורין חציצין ומחיצין הלכה למשה מסיני שיעורין [7]דאורייתא נינהו דכתיב [8]ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש [9]ואמר רב חנין כל הספוק הזה לשיעורין נאמר חטה לבית המנוגע דתנן [10]הנכנס לבית המנוגע וכליו על כתפיו וסנדליו וטבעותיו בידו הוא והן טמאין מיד

ילפת בעי חללה חד סרי ופלגא דלרון וכפורת תמניא ופלגא הוא דהוו וכיון דכרוביס בשליש הבית עומדין דהיינו לסוף עשרים פשו חד סרי ופלגא תחת כנפיהם: **לרבי יהודה**. דלא מצי יליף מקרא כל שיעור ממילה הלכתא גמירי לה מסיני וגמירי דצריך מעשרה לבר מסככה לאו ממילה היא ובהכי הוא ממילה: **שיעורין**. של איסורין כגון זית לכל אכילת איסור וכוכחתא ליום הכפורים: **חציצין**. שהחציצה פוסלת בטבילה: **ומחיצין**. הלכות ממילה: **לשיעורין נאמר**. הפסוק מדבר בשבחה של ארץ ישראל שאפילו בדברי תורה לריכין לשער בפירותיה איסורין שבתורה: **כליו על כתפיו**. שאינו לנוס בהן: **וסנדליו וטבעותיו בידו**. אלו שלשה נגעים הנגעים הנמצאים בבתים ונטמאים בנגע הבית: (ויקרא יד) והבא אל הבית אשר לו הבית נטמא: (שם) כל הספוק הזה לשיעורין נאמר. להודיע שבחה של א״י שיש בה פירות שעשועי תורה נתלין בהן (ברכות מא.) וכל אלו משערין בהן דברים אחרים (שרובין ד.). הנכנס לבית המנוגע. כתיב (ויקרא יד) והבא אל הבית ונטמא עד הערב ולא כתיב כבוס בגדים, והתולה בגדיו יכבס בגדיו (שם) בשאר שיעור אכילה, ואפילו לא יאכל, אבל מתכיב בפיקיה והשוכב בגדיו יכבס את בגדיו, אלבר הנכנס בו ונטמא את שלא בתרך מלבושו, אין אלו בגדיו ונטמאים מיד שאף בהן אלו קרוא והבא אל הבית, ובשאול לבוס בהן בגדיו שהייה (ברכות מא.). וסנדליו וטבעותיו בידו. בקומתו שלא בתרך מלבושו (חולין עא.) שאין מלבשין בו דרך מלבוש, דומיא דכלי על כתפיו (שרובין ד.).

מסורת הש״ס

ט) תענית יג.: כ) (שם איתא ר״פ לאחרי), ג) (לקמן ז: כלים פ״ז מ״ו מיריבין ד: מנחות לז.), ד) מיריבין ד., ה) שם ברכות מא., ו) שם חולין עא: נגעי׳ פי״ג מ״ט, ז) הגהה זו היא דרך דרש ויש לה סוד למדנים, ח) כפ״א: גופן, ט) (נ״ל הא מתרגמינן), י) (כתרגום אונקלוס איתא כין עיניהי),

תורה אור השלם

1. וְיַדְּתִי כַּאֲשֶׁר כִּלָּה יִצְחָק לְבָרֵךְ אֶת יַעֲקֹב וַיְהִי אַךְ יָצֹא יָצָא יַעֲקֹב מֵאֵת פְּנֵי יִצְחָק אָבִיו וְעֵשָׂו אָחִיו בָּא מִצֵּידוֹ:
בראשית כז ל
2. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל נָא אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְלָקַחְתָּ מִנְחָתִי מִיָּדִי כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פָנֶיךָ כִּרְאֹת פְּנֵי אֱלֹהִים וַתִּרְצֵנִי:
בראשית לג י
3. וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה סֹכְכִים בִּכְנָפֵיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו אֶל הַכַּפֹּרֶת יִהְיוּ הַכְּרֻבִים: שמות כה כ
4. וְאַרְבָּעָה פָנִים לְאֶחָד פְּנֵי הָאֶחָד פְּנֵי הַכְּרוּב וּפְנֵי הַשֵּׁנִי פְּנֵי אָדָם וְהַשְּׁלִישִׁי פְּנֵי אַרְיֵה וְהָרְבִיעִי פְּנֵי נָשֶׁר:
יחזקאל י יד
5. וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְיְיָ שִׁשִּׁים אַמָּה אָרְכּוֹ וְעֶשְׂרִים רָחְבּוֹ וְשְׁלֹשִׁים אַמָּה קֹומָתוֹ: מלכים א ו כ
6. קומת הכרוב האחד עשר באמה וכן הכרוב השני: מלכים א ו כז
7. עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ וְאַמָּה וָחֵצִי הָאַמָּה רֹחַב הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד: שמות לו לג
8. אֶרֶץ חִטָּה וְשְׂעֹרָה וְגֶפֶן וּתְאֵנָה וְרִמֹּן אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ:
דברים ח ח

מוסף רש״י

כרביא. פני תינוק (חגיגה יג.). **היינו כרוב היינו אדם**. מה הן פני כרוב מה הן פני אדם. וכי לא אחד הן (שם). **אפי רברבי ואפי זוטרא**. האחד פני גדול והאחד פני קטן (שם). **כל האמות היו בינוניות**. נאמה בת י׳ טפחים לכל אדם, ויש גדולה ממנה, כדאמר בכילה לוקין (פסחים פו.) שתי אמות היו בשושן הבירה, אחת יתירה על של משה חצי אצבע, ואחת יתירה עליה חצי אצבע (שרובין ד.). **אמה של בנין**. כגון אמות הקרשים והיריעות (שם). **אמה**: כגון אמות הבית ומזבח הקטרת (מנחות צא.). **ושל כלים**. כגון אמות הארון והמזבחות והשלחן (שרובין ד. ומנחות שם). **שיעורין**. שנתנו מכמים לכל דבר, כגון כמה דס תלב פיגול ונותר וטמא מן המת שמטמא נאהל ושאר שיעורין דמפרש לקמן, **חציצין**. הלילה הפוסלת בטבילה, ומחיצין הלכות מחילה שתהא נגיעה עשרה וכן שאר הלכותיה (שרובין ד.). **הלכה למשה מסיני**.

ט) כ״ל הגה לריך לפיות שיעור הסוכה י״ח טפחים וחצי.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com